

(המשך מעמוד 13)

להמשך המגמה העדיף התאגיד רחיקה של מועד הפרעון, היינו של מכירת המניות.

כעבור חודש החלו השערים לרדת ובסוף דצמבר 1982 הורה התאגיד על מכירת המניות ובסכום שנותר — לזכותו כנכס בלבד.

יתרת הזכות של התאגיד (הסכמי האלמוני) בסיום הפעולה היתה 570 אלף דולר — רווח נקי במימון מלא של בנק הפועלים חו"ל שהועבר לזכות התאגיד.

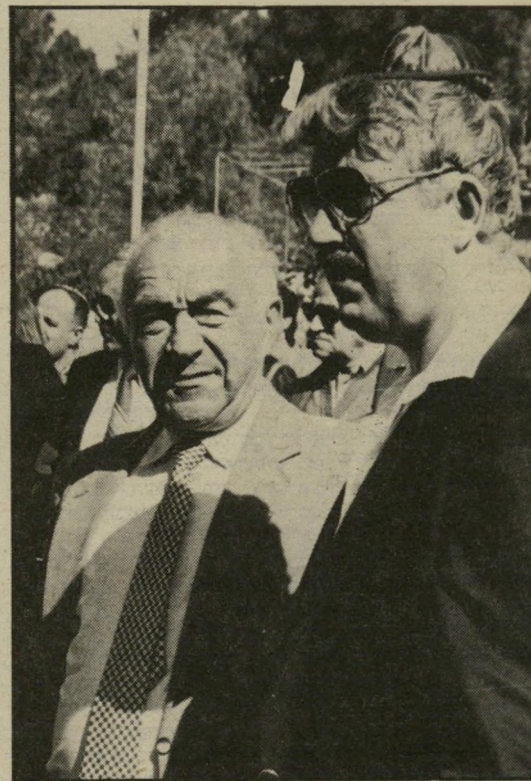
תאגיד זה צבר, אם כן, רווח בסך זה תוך שנה על השקעותיו במניות אמ"ל שעלו משער של 0.80 עד \$4.0 למניה.

יצוין כי מניות אמ"ל אלה נמכרו על ידי התאגיד ל— (אשר מצידה מכרה מניות לבנק מירזחי, אשר מצידו מכר אותן לבנק הפועלים במחיר של \$ 4.0 למניה.

הסבר זה מציג תמונה שבה מצטייר בעליל מצב של ניצול-לרעה של משאבי הבנק, העדפה של גורמים זרים בעצם מתן ההלוואה ותנאיה, ניצול מידע פנימי, עשיית רווח עצום בעיסקה שבין הגורם והבנק.

מנהל הבנק בחו"ל ציין כי אומנם העניק הלוואות מיטבות לבעלי המניות מתוך רעה שאכן חברת יר-אס-איי שייכת לקבוצת הבנק.

חיובק לרעה זו קיבל בשיחות עם יעקב לוינסון, וכן מעצם העובדה שעוברי אמ"ל מטפלים בחברה.

יור-אס-איי ויר-אס-איי בלומנטל (עם עוזי ברעם) בלי עדות אין סגירת עניין

ההלוואות היו בסדר גודל של 1.0 מיליון דולר ל-4 אנשים. בקשר לחברת יר-אס-איי קיבל מנהל הבנק בחו"ל הוראות ישירות מיעקב לוינסון, אשר המשיך להיות יועץ הבנק ולהערכתו ברגשטיין פעל על פי הוראותיו.

כאשר ההלוואות (— — —) — הלוואה אחת ניתנה כנגד מניות אמ"ל והחזרת יתר כנגד מניות יר-אס-איי.

לוינסון הכחיש לגבי עיסקת גרנית כי השימיע דבר לגבי השתייכות יר-אס-איי לקבוצת-הבנק, וכי דבר הרכישה של המניות מידי קבוצת ורדי לא היה ידוע לעובדי הבנק, כאשר ההלוואות לבעלי-המניות ביר-אס-איי אמר לוינסון שהוא רק הורה על מתן ההלוואה וקבלת המניות כביטחונות. הוא הכחיש שהתייחס כלל לנושא הריבית.

סיכום:

(1) לוינסון טען, כאמור, כי אפרים ריינר, גיורא גזית ומשה אולניק ידעו על הקמת חברת יר-אס-איי. גזית אישר אמנם כי דובר איתו על כך, וכי עליפי דברי לוינסון היתה יר-אס-איי חברה האמורה להשלים את פעילות אמ"ל. פרט לדיעה על עצם הקמת החברה לא היו ידועים לחבריה-הנהלה פרטים עליה, עיסוקיה ומהותה.

(2) בין יר-אס-איי ו.אמ"ל לא נחתם כל הסכם עד היום הזה.

(3) הבנק בחו"ל נתן הלוואות בתנאים מועדפים לבעלי-המניות בחברה בתמורה לשיעבור המניות של יר-אס-איי. הדבר נעשה כך עקב הרושם שנוצר אצל הפקידים הבכירים, שהוא אכן חלק מהקבוצה ולכן כך פעלו. תימוכין לכך ניתן למצוא הן במכתבו של (— — —) לעיסקת גרנית ובעדותו של מנהל הבנק בחו"ל.

(4) הלוואות בתנאים כאלה ובסכומים שהועמדו לרשות הלוויים המסויימים הסבו נזק לקבוצת הבנק.

(5) הצוות לא יכול היה לחזור לכל הפרטים ולהקיפם, הן בגלל המורכבות והן בגלל הריחוק הפיסי, ולכן מוצע שיוקם צוות בורק אמריקאי שיברר את הנושא ויציא המסקנות.

(אפרים ריינר: קיים צוות-בדיקה אמריקאי, הבורק את יחסי אמ"ל — יר-אס-איי ויחסי בנק הפועלים — יר-אס-איי. כמרכיב ישנו צוות בדיקה ישראלי, הבורק את, כל העולם).

חלק זה של דו"ח ועדת-החקירה הפנימית מאשר את כל הפרטים בשלוש הפרשות העיקריות של פרשת לוינסון. כפי שהעולם הזה חשף, משך שיבעה שבועות, מן ה-11 בינואר ואילך.

בין השאר:
חברת-ההשקעות יר-אס-איי הרשומה במדינת דלאוור, שסביבה התרחשה פעילות כספית בלתי-מוסדת, ניצלה את הרגשת הפקידות הבכירה בבנק הפועלים כאילו יר-אס-איי שייכת לקבוצה, ולכן אפשר להעדיף אותה באשראי ובתנאים.

טיפוח המניות של אמ"ל שעלו תוך שנה ב-600%, ובנושא זה רוטמן איננו יכול להתאפק ואומר בלשון בוטה: "ניצול מידע פנימי, עשיית רווח עצום בעיסקה שבין הגורם והבנק."
ולבסוף: פרשת טונוול-גרנית-טכנולוגיות (העולם הזה 1.84.25), החושפת את כל מהלכי "העוקץ".

בנקושים בשדה-החפזה

יחול חשבונות מוסוים כבנק בחו"ל:
לפי המידע שנמסר לנו על ידי נציגי הבנק, נפתחו כבנק בחו"ל (שהוא חברת-יכת של בנק הפועלים) כ-5 עד 8 חשבונות, שהסתכמו בערך ב-600 אלף דולר. החשבונות היו ממספרים ברובם, ולחלק היה כינוי (— — —) (חשבון עבור שוניהם). מנהל-הבנק (בחו"ל) היה מורשה-החתימה בחשבונות, הוא פעל לפי הוראות של לוינסון או ברגשטיין.

להנהלת בנק הפועלים או ליו"ר הנוכחי שלה ולאף אחד מהנהלת החברה הקבוצה לא היתה כל ידיעה על עצם קיום החשבונות, על מקורותיהם ועל השימושים בהם. מן החומר שבדקנו עולים הדברים הבאים:

המקורות שמהם הגיעו הכספים היו שלושה בעיקר:
(1) הפקדות במוזמן, כבנקוטים (— — —) בעיקר 102 אלף מרקים גרמניים בחשבון (נ— — —) 150 אלף דולר כחשבון ממוספר.

(2) כספים שהגיעו מהעברות בנקאיות מלונדון (פעמיים 100 אלף דולר) ומי— — —) בסכומים שונים לאורך זמן.

(3) מפירות על ההשקעות שנעשו בכספים הנ"ל. השימושים שנעשו בכספי החשבונות מתחלקים לשלושה סוגים עיקריים:

(1) **משיכה במוזמן על ידי לוינסון או ברגשטיין בשטרות-כסף, שנמסרו להם כבנק באותה מדינה או בשדה-התעופה. ההוראות ניתנו בעלי-פה למנהל הבנק בחו"ל והוא חתום על ההוראות לקופה.**

(2) העברות הבנקאיות, בעיקר לסניפי בנק הפועלים בי— — —) לפקודתו של ברגשטיין. העברות רבות אחרות, לרבות בסכומים קטנים יחסית נעשו לפקידים שונים כבנק (נ— — —) כן נעשו תשלומים לאנשים שונים, וכן העברות לבנקים בארצות שונות, ובכמה מיקרים גם לישראל.

(3) צ'קים בנקאיים לבני-אדם שונים, במקומות שונים, שנמסרו ביד לשולטים בחשבונות, או שנשלחו לפי הוראותיהם.

לטענת מנהל הבנק בחו"ל, הוא פעל על-פי הוראות לוינסון, שהיה באותו זמן, שולט בלעדית בבנק בארץ ובחו"ל.

היות והכספים נלקחו במוזמן על ידי הנ"ל (מנהל הבנק בחו"ל) והועברו לפקודת ברגשטיין במקומות אחרים, התחיל, לדבריו, לחשוד שגם העברות לחשבונות וגם המשיכות מסופקקות.

חלק הכספים למטרות ציבוריות

המשך לחומר שראינו אצל עורר-הדין, הנאמן, והחומר המפורט האחר שהציג לפנינו נציגי-הבנק ובהמשך להבהרות של מנהל-הבנק בחו"ל נפגשנו גם עם לוינסון וברגשטיין לשיחות הבהרה (עם כל אחד לחוד).

עם לוינסון שלוש פעמים ועם ברגשטיין שתי פעמים. תמצית ההבהרות של לוינסון היתה כדלקמן: —

אף אחד לא ביקש את מנהל-הבנק בחו"ל להתחזות כבעלים של החשבונות. הוא פעל כפקיד-בנק. מעולם לא דיבר עם אף פקיד אחד בבנק.

העברות הכספים לחשבונות לא היו קשורות לפי מטיב יודעתו לעיסקות של בנק הפועלים, והכספים לא שייכים לבנק.

לא לוינסון נתן הוראות, לדבריו, אולי לפעמים הוא נתבקש על ידי קליינט, אבל לא יכול לגלות את שמו. מנהל-הבנק עירבב חשבונות מסוגים שונים. לוינסון איננו זוכר פרטים, ולא ניהל רישומים בקשר לפעולות. לדברי לוינסון 1979 ואילך לא הוא טיפל בפעולות ולא היה בתמונה.

ברגשטיין ניהל החשבונות כבנקאי עבור גורמים ורים — לא ישראליים. חלקם למטרות עסקיות או ציבוריות. לוינסון לא פירש יתר. לדבריו, ברגשטיין שאל אותו בעיקרון, והוא הסכים באופן כללי.

לא ידוע לו על חשבון (— — —) בחשבון אחר (— — —) הוא טיפל רק ב-11 אלף דולר.

באוסן כללי טען כי יש מה סיברוק של חומר, והטיח אשמות במנהל-הבנק בחו"ל והממונים העכשוויים.

בענין הפיקדון של 150 אלף דולר, שהביא במוזמן: הסביר כי קיבל מכמה יהודים חשונים כנאמן, ולא יכול לגלות את שמם. כשהתחילה הפרשה, משך את הכסף והחזיר להם.

אשר ליר-אס-איי הוא טען כי הוקמה בהסכמת ריינר, גזית ואולניק, כמכשיר משלים לפעולות אמ"ל. שבנק הפועלים לא

יכול לעשותו. יר-אס-איי משלמת, לדבריו, חודשית את כל ההוצאות לאמ"ל, לא אמר לאף אחד, לדבריו, שהוא חלק מהבנק. (— — —) לא שמע ממנו אף פעם, לדבריו, שיר-אס-איי שייכת לבנק.

בקשר למניות גרנית (— — —) ידע כל הזמן שהרכישה היא עבור יר-אס-איי וזה כתוב בחווה שנערך על ידי (— — —).

לענין ההלוואות לבעלי-מניות יר-אס-איי — הוא היפנה אותם לקבלת ההלוואה, לא קבע את שער הריבית ורק הודיע שהמניות תשמשנה כביטחון.

בסיכום שלוש השיחות איתו הבנתי כי גירסתו היא שיש כאן פיברוק (פרימינג) — הלוואה (כאמור) שערבוב של נושאים שונים. בעיקרם הכספים הם של לקוחות שהופקדו והוא וברגשטיין פעלו כנאמנים עבורם.

יש להעיר כי לפי החומר שנמסר, שולמו כספים גם לאישים מסויימים ועובדים. כששאלתי מה משר התשלומים, לא קיבלנו תשובות מספקות או ברורות, ובמרבית המיקרים — בכלל לא.

מילר דבריו לפני שנינו, הזמין אותי בנפרד. פעם נאצות-הברית ופעמים כאן, אך כפגישות אלה לא חידש דבר. בשיחות עם ברגשטיין הוא הבהיר כי ב-1976 חזר מלונדון והתחיל לקבל בהדרגה ענייני חו"ל. כשלוניסון עזב ב-1977, קיבל מעשית את האחריות לענייני חו"ל, וצורף להנהלת הבנק בחו"ל, אך אינו זוכר מתי מונה כיו"ר אותו בנק. ללוינסון היה מעמד מיוחד באותו בנק.

לטענתו היה צורך לפתוח חשבונות כשביל מפקידים, כנאמן. הוא חזר והרגיש שכל הכספים לא היו של הבנק, הוא לא שמע על (— — —) באופן כללי עמד על כך שהכספים בחשבונות הנ"ל לא שייכים לבנק, כי הם נתקבלו מלקוחות והוחזרו להם.

לשאלות שונות על פרטים, אך ידע למי וכמה להחזיר, והאם היו רישומים-יער — לא הגיב.

זהו אחד הקטעים המזעזעים בדו"ח. בפני יעקב לוינסון ויחסי ברגשטיין מוטחות האשמות חמורות ביותר, וקשת התגובות עוברת מהתחמקות פשוטה ולא-רצינית עד ל-אין תגובה.

לא קיבלנו הסברים של מאש

רצוני לסכם כך:
כאשר הוטל עליו התפקיד על ידי אפרים ריינר וגיורא גזית, נאמר לנו, כי הגיעו לבנק ידיעות, שמועות ומיסמכים על פעולות חריגות, שנעשו לכאורה על ידי יעקב לוינסון ויחסי ברגשטיין, בפעולות הבנק ולשוחותיו בחו"ל בתחומים שונים. התבקשנו לבדוק את החומר שיוגש לנו, לשוחת עם אנשים הנוגעים לדבר ולכרוז מימצאים ולחזות רעה האם יש כסיס לשמועות.

הבינונו כי בחירתנו נעשתה על דעת ששה חברים: מזכ"ל ההסתדרות, מזכ"ר חברת-העובדים, שני יושבי הראש, משה אולניק ויעקב לוינסון. משך הבדיקה התארך מסיבות שונות, ובעיקר בגלל מחלת.

(א) לדעתי לא פגשנו את כל האנשים הנוגעים לדבר — פרט לאמורים לעיל, אבל לאור החומר שראינו, האנשים שאיתם שוחחנו וההתרשמויות מהם, הגעתי לרעה, שבחלקה כבר הבעתי, כשסיימתי את הנושאים הקודמים, ולהלן דעתי בקשר לחשבונות הנ"ל: —

(1) ראינו חומר, אשר אני משוכנע שהוא אותנטי, המצביע על ביצוע פעולות, כמו כן הוגש לנו חומר רב להבהרת הדברים.

(2) שמענו הסברים מפי מנהל-הבנק, ואת גירסתו לגבי החומר הנ"ל.

(3) מצד שני לא קיבלנו הסברים של ממש לחומר הנ"ל אלא רק טענות שהחומר בעיקרו מסיברק — אך ללא כל התייחסות ספציפית לסכומי התקבולים וההוצאות, מתוך טענה אחת כללית שהכספים הם של לקוחות, ושהם שימשו כנאמנים ופעלו בשמם.

(4) הטענות של לוינסון וברגשטיין היו כלליות, וללא שום הוכחה או גילוי או הסבר. היה ראוי כי שני הירוקטורים של הבנק, אשר לוינסון השתתף בכחירתם לתפקיד וסמך עליהם, יקבלו ממנו ומברגשטיין מידע מפורט וגלוי, ונתמך במיסמכים כלשהם.

(5) ברגשטיין לא נתן כל תשובה לשאלתי כיצד יכול היה לדעת את המגיע לכל לקוח בהעדר חשבון כלשהו. דבר זה מעמיד את גירסתו בספק.

(6) אדגיש, שמתוך נסיוני במשך שנים במנהל-חשבונות וכאחראי על מחלקת-כספים, לא מתקבל על דעתי שאמנם נזהלו כאן פעולות כספיות עבור קליינטים, ללא כל רישום חשבונאי מסודר.

לעומת זאת, החומר המתייחס לפעולות שכונעו נראה לי אותנטי, ותומך בגירסת מנהל-הבנק בחו"ל.

(7) המיכתב שראיתי (נ— — —) מחזק את גירסתם של גזית ושל מנהל-הבנק בחו"ל, שמקורות הכספים הנוכחים במיכתב הם כתוצאה מפעולות בנק הפועלים (ישראל) ושייכים ל.

(8) אני בדיעה שלא היה סיברוק או פרימינג על ידי יור-הנוכחי או מנהל הבנק בחו"ל. כטענתו של לוינסון.

(9) אותן הפעולות שנראות כחריגות, שנעשו בתקופת כהונתו של יור-הנהלה הנוכחי — נעשו ללא ידיעתו. ברגשטיין, שהיה ממונה מטעם הנהלת בנק הפועלים על פעולות-חו"ל, לא דיווח להנהלה וליור פרטים על החשבונות הנ"ל.

(10) אמנם, לא הוכח כי החברים יעקב לוינסון ויחסי ברגשטיין נהנו באוסן אישי או פרטי מהכספים הנ"ל, אך משום שלא מסרו הסבר סביר לשני הירוקטורים של בנק הפועלים, לגבי השימושים שנעשו בכספים, בעיקר מנימוקים של סודיות בנקאית — נישאר הצורך בבדיקה מדוקדקת ויסודית של הנהלת-הבנק, אשר לא ביבולתנו ולדעתי, גם לא מתפקידנו, היה לבצע אותה.